

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

3 päivänä syyskuuta 2015 (*)

Ennakkoratkaisupyyntö – Valtiontuki – Sellaisten korkojen laskemisen määrittely, jotka liittyvät yhteismarkkinoille soveltumattomien tukien takaisin perimiseen – Yksinkertaiset korot tai koronkorot – Kansallinen lainsäädäntö, jossa viitataan korkojen laskemisen osalta asetuksen (EY) N:o 794/2004 säännöksiin – Ennen tämän asetuksen voimaantuloa tiedoksi annettu takaisinperimispäätös

Asiassa C-89/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Corte suprema di cassazione (Italia) on esittänyt 14.11.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 21.2.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A2A SpA

vastaa

Agenzia delle Entrate,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász ja D. Šváby,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- A2A SpA, edustajinaan avvocato A. Santa Maria, avvocato G. Russo Corvace, avvocato G. Pizzonia, avvocato G. Zoppini ja avvocato E. Gambaro,
- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato G. De Bellis,
- Euroopan komissio, asiamiehinään D. Grespan ja B. Stromsky,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.3.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 14 artiklan ja asetuksen N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 (EUVL L 140, s. 1 ja oikaisu EUVL

2004, L 286, s. 3) 9, 11 ja 13 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty A2A SpA:n (jäljempänä A2A) ja Agenzia delle Entraten (veroviranomainen) välisessä riita-asiassa, jossa on kyse sellaisen valtiontuen, joka on todettu yhteismarkkinoille soveltumattomaksi valtiontuesta, joka koskee Italian myöntämiä verovapautuksia ja halpakorkoisia lainoja yleishyödyllisille laitoksille, joiden osake-enemmistö on julkisessa omistuksessa, 5.6.2002 tehdyllä Euroopan komission päätöksellä 2003/193/EY (EUVL 2003, L 77, s. 21), takaisin perimisestä koronkorkoineen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 659/1999

3 Asetuksen N:o 659/1999 13 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”yhteismarkkinoille soveltumattoman sääntöjenvastaisen tuen tapauksessa olisi palautettava tehokkaan kilpailun tilanne; tämän vuoksi on tarpeen, että tuki, korot mukaan lukien, peritään takaisin viipymättä; takaisinperiminen on toteutettava kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti; näiden menettelyjen soveltaminen ei saisi vaikeuttaa tehokkaan kilpailun tilanteen palauttamista estämällä komission päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano; tämän tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltioiden olisi toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet komission päätöksen tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi”.

4 Asetuksen 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Tuen takaisinperiminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta, jäljempänä ’takaisinperimistä koskeva päätös’. Komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi yhteisön lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista.

2. Takaisinperimistä koskevan päätöksen nojalla takaisin perittävään tukeen lisätään korko, jonka suuruuden komissio vahvistaa. Korkoa maksetaan siitä päivästä alkaen, jolloin sääntöjenvastainen tuki on ollut tuensaajan käytössä, sen takaisinperimispäivään asti.

3. Takaisinperiminen on toteutettava viipymättä ja asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos ne mahdollistavat komission päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen [EY:n] perustamissopimuksen 185 artiklan nojalla antamien määräysten soveltamista. Tämän toteuttamiseksi, ja jos asia on jonkin kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä, asianomaisten jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki oikeudellisissa järjestelmissään käytettävissä olevat tarpeelliset toimenpiteet, mukaan lukien tilapäiset toimet, sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisön lainsäädännön soveltamista.”

Komission tiedonanto sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen takaisinperinnässä sovellettavasta korkotasosta

5 Sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen takaisinperinnässä sovellettavasta korkotasosta annetussa komission tiedonannossa, joka julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 8.5.2003 (EUVL C 110, s. 21), todetaan seuraavaa:

”_ _

Komissio ja jäsenvaltiot toimivat läheisessä yhteistyössä takaisinperimistä koskevien päätösten täytäntöön panemiseksi. Tällöin on ratkaistava, sovelletaanko yksinkertaista korkoa vai lasketaanko korkoa korolle – –. Komissio pitää tarpeellisena selvittää kiireellisesti kantaansa asiaan, kun otetaan huomioon sääntöjenvastaisen tuen takaisinperimisen tavoitteet ja sen asema perustamissopimuksen mukaisessa valtiontukien valvontajärjestelmässä.

– –

Markkinakäytännön mukaan yksinkertaista korkoa sovelletaan tavallisesti silloin, kun varojen saaja ei voi käyttää korkosummaa ennen tietyn kauden loppua (esim. jos korkoa maksetaan vasta tietyn ajan jälkeen). Korkoa korolle sovelletaan yleensä silloin, kun voidaan katsoa, että korkoa on maksettu saajalle jokaisena vuonna (tai jokaisella kaudella) ja se on kasvattanut näin alkuperäisen pääoman määrää. Tällöin varojen saaja saa korkoa myös kultakin kaudelta maksetusta korosta.

– – Vaikka tilanteet voivat vaihdella, näyttää kuitenkin siltä, että sääntöjenvastaisen tuen vaikutukset ovat samankaltaiset. Se tarjoaa tuensaajalle rahoitusta samanlaisin ehdoin kuin keskipitkän ajan koroton laina. Näin ollen vaikuttaa tarpeelliselta laskea korkoa korolle, jotta voidaan varmistaa tilanteesta koituvien taloudellisten etujen täydellinen kompensointi.

Näin ollen komissio ilmoittaa jäsenvaltioille ja asianomaisille osapuolille, että kaikissa sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen takaisinperintää koskevissa tulevilla päätöksissään komissio soveltaa aluetukien nettoavustusekvivalentin laskemisessa käytettävää viitekorkoa laskemalla korkoa korolle. Yleisen markkinakäytännön mukaan korkoa korolle lasketaan vuositasolla. Komissio odottaa, että jäsenvaltiot laskevat korkoa korolle myös parhaillaan täytäntöönpanon kohteena olevien päätösten osalta, ellei se ole yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden vastaista.”

Asetus N:o 794/2004

6 Asetuksen N:o 794/2004 9–11 artikla, jotka sisältyvät sen V lukuun, koskevat takaisin perittävän sääntöjenvastaisen tuen korkoa.

7 Mainitun asetuksen 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Korkoprosentin vahvistamismenetelmä”, säädetään seuraavaa:

”1. Perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti myönnetyn valtiontuen takaisinperinnässä käytettävä vuotuinen korkoprosentti vahvistetaan kalenterivuosittain, ellei erityisessä päätöksessä toisin säädetä.

Se lasketaan edellisen vuoden syys-, loka- ja marraskuun pankkienvälisten viiden vuoden swap-korkojen keskiarvon perusteella 75 peruspisteellä korotettuna. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa komissio voi korottaa korkoprosenttia yli 75 peruspisteellä yhden tai useamman jäsenvaltion osalta.

2. Jos pankkienvälisten viiden vuoden swap-korkojen kolmen viimeisimmän kuukauden keskiarvo 75 peruspisteellä korotettuna eroaa yli 15 prosenttia voimassa olevasta valtiontuen takaisinperintäkorosta, komissio laskee valtiontuen takaisinperinnässä käytettävän koron uudelleen.

Uutta korkoa sovelletaan komission suorittamaa uudelleenlaskentaa seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien. Komissio ilmoittaa jäsenvaltioille kirjeitse uudelleenlaskennasta ja sen voimaantulopäivästä.

3. Korkoprosentti vahvistetaan kullekin jäsenvaltiolle erikseen tai kahdelle tai useammalle jäsenvaltiolle yhdessä.

4. Luotettavien tai samanarvoisten tietojen puuttuessa tai poikkeusoloissa komissio voi läheisessä yhteistyössä kyseisten jäsenvaltioiden kanssa vahvistaa valtiontuen takaisinperintäkoron eri menetelmällä yhdelle tai useammalle jäsenvaltiolle käytettävissään olevien tietojen perusteella.”

8 Asetuksen N:o 794/2004 11 artiklan, jonka otsikko on ”Koron veloittamista koskeva menetelmä”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Korolle lasketaan korkoa tuen takaisinperintään saakka. Edellisen vuoden aikana kertyneelle korolle lasketaan korkoa kunakin seuraavana vuonna.”

9 Asetuksen N:o 794/2004 13 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään, että asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Koska kyseinen asetus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 30.4.2004, se on tullut voimaan 20.5.2004. Mainitun asetuksen 13 artiklan viidennen kohdan mukaan sen 11 artiklaa sovelletaan kaikkiin takaisinperintäpäätöksiin, joista ilmoitetaan saman asetuksen voimaantulon jälkeen.

Päätös 2003/193

10 Komissio teki 5.6.2002 päätöksen 2003/193, joka annettiin Italian tasavallalle tiedoksi 7.6.2002. Kyseisen päätöksen 2 artiklassa komissio toteaa, että Italian tasavallan osakeyhtiöille, joiden osake-enemmistö on julkisen sektorin omistuksessa, myöntämä kyseisessä artiklassa tarkoitettu verovapautus on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaista yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea.

11 Mainitun päätöksen 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Italian on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta 2 artiklassa tarkoitettujen ohjelmien puitteissa tuensaajille sääntöjenvastaisesti maksettu tuki voidaan periä takaisin.

Tuki on maksettava takaisin viipymättä kansallisen oikeuden mukaisten menettelyjen mukaisesti, jos niissä mahdollistetaan päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano.

Takaisinperittävään tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti. Korko perustuu aluetukien avustusekvivalenttien laskennassa käytettyyn viitekorkoon.”

Italian oikeus

12 Siviililain 1283 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Vastakkaisten käytänteiden puuttuessa erääntyneet korot voivat kerryttää korkoa ainoastaan haastehakemuksen esittämispäivästä alkaen tai korkojen erääntymispäivän jälkeen tehdyn sopimuksen perusteella, jos kyse on vähintään kuuden kuukauden ajalta kertyneestä korosta.”

13 Kotitalouksien, työn, työllisyyden ja yritysten tueksi toteutettavista kiireellisistä toimenpiteistä ja kansallisten strategisten puitteiden muuttamisesta kriisitoimenpiteillä (decreto-legge n. 185 – Misure urgenti per il sostegno a famiglie, lavoro, occupazione e impresa e per ridisegnare in funzione anti-crisi il quadro strategico nazionale) 29.11.2008 annetun asetuksen nro 185, joka on muutettuna muutettu laiksi 28.1.2009 annetulla lailla nro 2 (jäljempänä asetus nro 185/2008) 24

§:n, jonka otsikko on "Lainvastaisten tukien takaisin perimisestä tehtyjen eurooppalaisten päätösten täytäntöönpano", 4 momentissa säädetään seuraavaa:

"Edellä 2 momentissa tarkoitetut korot määritetään asetuksen – – N:o 794/2004 V luvun säännösten mukaisesti – –"

14 Mainitun asetuksen 36 §:ssä vahvistetaan sen voimaantulopäiväksi päivä, jona se julkaistaan Gazzetta ufficiale della Repubblica italianassa. Tämä tapahtui 29.11.2008.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

15 A2A on yhtiö, joka syntyi yhtiöiden ASM Brescia SpA:n ja AEM SpA:n sulautumisessa. Viimeksi mainitut yhtiöt saivat kolmen vuoden ajaksi yhtiöverovapautuksen, jonka Italian tasavalta myönsi osakeyhtiöille, joiden osake-enemmistö on julkisen sektorin omistuksessa. Komissio katsoi Italian tasavallalle 7.6.2002 tiedoksi annetussa päätöksessään 2003/193, että tällainen vapautus oli yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea.

16 Tuomiossa komissio v. Italia (C-207/05, EU:C:2006:366, 54 kohta) todettiin, että Italian tasavalta ei ole noudattanut päätöksen 2003/193 mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut säädetyssä määräajassa tarvittavia toimenpiteitä kyseisessä päätöksessä sääntöjenvastaisiksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todettujen tukien perimiseksi takaisin tuensaajilta.

17 Kyseisen tuomion johdosta Italian tasavalta antoi kyseessä olevien tukien takaisinperimisen sääntelemiseksi peräkkäin yhteisön jäsenyyteen perustuvien velvoitteiden ja kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanoa koskevista säännöistä 15.2.2007 annetun asetuksen nro 10 (decreto-legge n. 10 – Disposizioni volte a dare attuazione ad obblighi comunitari ed internazionali), joka muutettiin muutettuna laiksi 6.4.2007 annetulla lailla nro 46 (jäljempänä asetus nro 10/2007), 1 §:n, jonka otsikko on "Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 1.6.2006 asiassa C-207/05 antaman tuomion täytäntöönpano. Komission 5.6.2002 tekemän päätöksen 2003/193/EY täytäntöönpano. EY:n perustamissopimuksen 228 artiklan mukainen jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely nro 2006/2456", asetuksen nro 185/2008 24 §:n ja yhteisön jäsenyyteen perustuvien velvoitteiden ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanoa koskevista kiireellisistä toimenpiteistä 25.9.2009 annetun asetuksen nro 135 (decreto-legge n. 135 – Disposizioni urgenti per l'attuazione di obblighi comunitari e per l'esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europee), joka on muutettuna muutettu laiksi 20.11.2009 annetulla lailla nro 166, 19 §:n.

18 Agenzia delle entrate osoitti A2A:lle vuonna 2009 verotuspäätöksiä niiden summien perimiseksi, jotka olivat tulleet maksettaviksi yhtiöverona, jota ASM Brescia SpA ja AEM SpA eivät olleet maksaneet Italian tasavallan myöntämän vapautuksen perusteella. Näissä verotuspäätöksissä vaadittiin 170 miljoonan euron suuruisen pääoman lisäksi 120 miljoonan euron summan maksamista koronkorkoina.

19 A2A nosti kanteen mainituista verotuspäätöksistä. Se väitti muutoksenhakutuomioistuimena toimivassa Corte suprema di cassazione (kassaatiotuomioistuin), että asetuksen nro 185/2008 24 §:n 4 momentti on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa. Korkojen laskemisen osalta kyseisessä säännöksessä viitataan asetuksen N:o 794/2004 9 ja 11 artiklaan, kun taas asetuksen N:o 794/2004 13 artiklan viidennen kohdan mukaan kyseistä asetusta ei sovelleta ajallisesti päätökseen 2003/193, koska se on annettu tiedoksi Italian tasavallalle ennen kyseisen asetuksen voimaantuloa.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin ennakkoratkaisupyyntönsä

viitaten tuomioon komissio v. Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 46), ettei unionin oikeudessa eikä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä täsmennetty päätöksen 2003/193 tekemishetkellä, että kyseisessä päätöksessä tarkoitettujen valtiontukien takaisin perimisen yhteydessä sovellettavat korot olisi laskettava korkoa korolle -menetelmää soveltaen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lisää, että komission käytännössä viitattiin tuolloin kansallisen oikeuden säännöksiin. Italian oikeudessa sovelletaan siviililain 1282 §:n mukaisesti yksinkertaisia korkoja, ja siinä sallitaan koronkoron soveltaminen rahamääräisiin velvoitteisiin vain siviililain 1283 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä; nämä edellytykset eivät täyty pääasiassa kyseessä olevien tukien takaisin perimisen osalta.

21 Näissä olosuhteissa Corte suprema di cassazione kysyy, onko unionin oikeus esteenä asetuksen nro 185/2008 24 §:n 4 momentin kaltaiselle kansalliselle säännökselle vai salliiko se koronkoron soveltamisesta säättämisen valtiontuen takaisin perimisen osalta, vaikka kyseessä oleva takaisinperimispäätös on annettu tiedoksi ennen asetuksen N:o 794/2004 voimaantuloa.

22 Edellä esitetyn perusteella kyseessä oleva tuomioistuin on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko asetuksen [N:o 659/1999] 14 artiklaa ja asetuksen [N:o 794/2004] 9, 11 ja 13 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa vahvistetaan, että 7.6.2002 tiedoksi annetusta komission päätöksestä johtuvassa valtiontuen takaisin perimisessä korko määritetään asetuksen [N:o 794/2004] V luvun säännösten (siis erityisesti 9 ja 11 artiklan) nojalla ja siis sovelletaan korkoa korolle -menetelmään perustuvaa korkokantaa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä, estääkö unionin oikeus, erityisesti asetuksen N:o 659/1999 14 artikla ja asetuksen N:o 794/2004 11 ja 13 artikla, asetuksen nro 185/2008 24 §:n 4 momentin kaltaisen kansallisen säännösten, jossa säädetään asetukseen N:o 794/2004 viitaten koronkoron soveltamisesta yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun valtiontuen takaisin perimiseen, vaikka päätös, jolla tämä tuki on todettu yhteismarkkinoille soveltumattomaksi ja jossa määrätään takaisin perimisestä, on tehty ja annettu tiedoksi kyseessä olevalle jäsenvaltiolle ennen mainitun asetuksen voimaantuloa.

24 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisupyyntöissä viitataan paitsi asetuksen nro 185/2008 24 §:n 4 momenttiin, myös asetuksen nro 10/2007 1 §:ään ja tämän tuomion 17 kohdassa mainitun, 25.9.2009 annetun asetuksen nro 135/2009 1 §:ään. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasian kannalta on merkitystä sillä, että 15.2.2007 annetun asetuksen nro 10/2007 1 §:n 3 momentti ja asetuksen nro 185/2008 24 §:n 4 momentti ovat sanamuodoltaan samanlaiset.

25 Ennakkoratkaisupyyntöä ei ilmene selvästi, kumpaa näistä säännöksistä on sovellettava pääasiassa. Siinä todetaan vain, että ennakkoratkaisupyyntöä esittäneessä tuomioistuimessa vireillä olevan oikeusriidan kohteena oleva tuomio perustuu siihen, että ”korkojen laskeminen korolle on oikein siltä osin kuin se on tehty asetuksen nro 185/2008 24 §:n 4 momentin mukaisesti”. Näissä olosuhteissa on lähdettävä siitä oletuksesta, että viimeksi mainittua säännöstä sovelletaan pääasiaan; ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on varmistettava tämä.

26 Asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan 1 kohdan mukaan sääntöjenvastaista tukea koskeissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta. Kyseisen asetuksen 14 artiklan 2 kohdan mukaan takaisin perimistä koskevan päätöksen nojalla takaisin perittävään tukeen lisätään korko. Viimeksi mainitussa säännöksessä ei kuitenkaan täsmennetä, ovatko nämä korot

yksinkertaisia vai onko korolle laskettava korkoa.

27 Tästä on todettava ensinnäkin, että vaikka asetuksen N:o 794/2004 11 artiklan 2 kohdassa säädetään, että korolle lasketaan korkoa tuen takaisinperimispäivään saakka ja että edellisen vuoden aikana kertyneelle korolle lasketaan korkoa kunakin seuraavana vuonna, on kuitenkin todettava, että tätä säännöstä sovelletaan kyseisen asetuksen 13 artiklan viidennen kohdan mukaan vain takaisinperimispäätöksiin, jotka on annettu tiedoksi mainitun asetuksen voimaantulon jälkeen eli 20.4.2004 jälkeen.

28 Koska päätös 2003/193, jolla pääasiassa takaisin perimisen kohteena olevat tuet on todettu yhteismarkkinoille soveltumattomiksi, on annettu tiedoksi Italian tasavallalle 7.6.2002 eli ennen asetuksen N:o 794/2004 voimaantuloa, kyseisen asetuksen 11 artiklan 2 kohta ei näin ollen ole sellaisenaan ajallisesti sovellettavissa pääasiassa.

29 Toiseksi siitä kysymyksestä, mitä säännöstöä sovellettiin asetuksen N:o 794/2004 voimaantuloa edeltäneeseen aikaan sen määrittämiseksi, onko korkojen oltava yksinkertaisia vai koronkorkoja, on muistutettava, että tuomiossa komissio v. Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 46 kohta) on todettu, että kyseisessä tuomiossa kyseessä olleen päätöksen tekohetkellä eli 12.7.2000 yhteisön oikeudessa taikka yhteisöjen tuomioistuimen tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei täsmennetty, oliko korot, jotka oli sisällytettävä takaisin perittävään tukeen, laskettava yksinkertaisen koron menetelmän vai korkoa korolle ?menetelmän mukaisesti. Alaa koskevan unionin oikeuden säännöksen puuttuessa kyseisessä tuomiossa katsottiin, että komission käytännössä, joka on esitetty yksityiskohtaisesti erityisesti sen jäsenvaltioille 4.3.1991 lähettämässä kirjeessä SG(91) D/4577, kysymys koroista määrittämisestä liitettiin näin ollen takaisinperintää koskeviin menettelysäännöksiin, ja siinä viitattiin tältä osin kansalliseen oikeuteen (tuomio komissio v. Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, 82–84 kohta).

30 Komissio on vasta sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen takaisin perimisessä sovellettavasta korkotasosta antamassaan, 8.5.2003 julkaistussa tiedonannossaan nimenomaisesti ilmoittanut, että kaikissa sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen takaisinperintää koskevissa tulevista päätöksissään komissio soveltaa koronkorkoa (tuomio komissio v. Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, 46 kohta) ja että se odottaa jäsenvaltioiden soveltavan koronkorkoa pannessaan täytäntöön takaisinperimispäätökset.

31 Päätöksen 2003/193 3 artiklan toisessa kohdassa vaaditaan, että tuki on maksettava takaisin viipymättä kansallisen oikeuden menettelyjen mukaisesti, mutta siinä ei anneta lisäviitteitä sen kysymyksen osalta, ovatko korot yksinkertaisia vai onko korolle laskettava korkoa.

32 Koska tämä päätös annettiin Italian tasavallalle tiedoksi 7.6.2002 eli ennen sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen takaisin perimisessä sovellettavasta korkotasosta annetussa komission tiedonannossa ilmoitettua käytännön muutosta, on tuomiosta komissio v. Département du Loiret (C-295/07, EU:C:2008:707) ilmenevän oikeuskäytännön perusteella pääteltävä, että kansallisessa oikeudessa on määritettävä, onko korko nyt käsiteltävässä asiassa yksinkertainen vai onko korolle laskettava korkoa.

33 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyyntönsä, että asetuksen nro 185/2008 24 §:n 4 momentin sanamuoto viittaa vain asetuksen N:o 794/2004 V lukuun eikä sen VI lukuun, joka sisältää 13 artiklan siirtymäsäännöksen, joten mainittuun viittaukseen ei kansallisessa oikeudessa sovelleta tässä artikkelissa mainittua ajallista rajoitusta.

34 Asetuksen nro 185/2008 24 §:n 4 momentin ei ennakkoratkaisupyyntönsä esittäneen tuomioistuimen näin tulkitsemana voida katsoa olevan ristiriidassa asetuksen N:o 794/2004 13

artiklan kanssa. Vaikka viimeksi mainitun artiklan ensimmäisessä kohdassa määritetään kyseisen asetuksen voimaantulopäivä ja sen viidennessä kohdassa täsmennetään, että mainitun asetuksen 11 artiklan 2 kohtaa, joka koskee korkojen laskemista korkoa korolle -menetelmän mukaisesti, sovelletaan vain kyseisen asetuksen voimaantulopäivän jälkeen tiedoksi annettuihin takaisinperintäpäätöksiin, tällaisesta asetuksen N:o 794/2004 soveltamisen ajallisesta rajoituksesta ei kuitenkaan voida päätellä periaatetta, jolla kielletään jäsenvaltioita, jotka yksin olivat toimivaltaisia päätöksen 2003/193 tekemispäivänä määrittämään korkojen laskentaperustan, säättämistä kummasta tahansa menetelmästä. Asetuksen N:o 794/2004 13 artiklassa ei siis oteta käyttöön kansallisiin lainsäädäntöihin ennen asetuksen N:o 794/2004 voimaantuloa sovellettavaa taannehtivuuskieltosääntöä.

35 Kolmanneksi on todettava, että asetuksen nro 185/2008 tarkoituksena on erityisesti päätöksen 2003/193 3 artiklan täytäntöönpano, kun kyseisessä asetuksessa säännellään korkojen laskemistapaa yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun valtiontuen takaisin perimiseksi. Siten siinä pannaan täytäntöön asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan 1 kohta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltioiden on toteuttaessaan toimenpiteitä, joilla ne panevat täytäntöön unionin oikeutta, kuitenkin noudatettava unionin oikeuden yleisiä periaatteita (tuomio Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, 125 kohta).

36 Näihin yleisiin periaatteisiin kuuluvat muun muassa oikeusvarmuuden periaate ja luottamuksensuojan periaate.

37 Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että vaikka oikeusvarmuuden periaatteen vastaista on, että asetusta sovelletaan taannehtivasti eli siten, että se koskee sen voimaantuloa edeltänyttä tilannetta, riippumatta niistä edullisista tai epäedullisista vaikutuksista, joita tällaisella soveltamisella voisi olla asianomaisen henkilön kannalta, mainittu periaate edellyttää, että kaikkia tosiseikkoja arvioidaan tavallisesti niiden aikaisten oikeussääntöjen perusteella, ellei toisin nimenomaisesti ilmoiteta. Vaikka uusi laki on siis pätevä ainoastaan tulevaisuuteen nähden, sitä kuitenkin sovelletaan myös vanhan lain voimassa ollessa syntyneiden tilanteiden tulevaisuudessa ilmeneviin vaikutuksiin, jos poikkeuksesta ei ole säädetty (ks. vastaavasti tuomio Bavaria, C-120/08, EU:C:2010:798, 40 ja 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, luottamuksensuojan periaatteen soveltamisalaa ei myöskään saada laajentaa sellaiseksi, että yleisesti estetään uuden säännösten soveltaminen aikaisemman säännösten voimassa ollessa syntyneiden tilanteiden tuleviin vaikutuksiin (tuomio Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Nyt käsiteltävässä asiassa on muistettava, että koronkoron soveltaminen on otettu käyttöön tämän tuomion 24 ja 25 kohdassa tarkoitettussa kansallisessa säännöstyössä. Ennen tämän säännösten voimaantuloa Italian oikeudessa sovellettiin siviililain 1282 §:n perusteella yksinkertaisia korkoja.

40 Kun asetuksessa nro 185/2008 säädetään koronkoron soveltamisesta päätöksellä 2003/193 yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun valtiontuen takaisin perimiseksi, kyseisellä asetuksella ei ole taannehtivaa vaikutusta, vaan sillä ainoastaan sovelletaan uutta säännöstöä aikaisemman säännösten voimassa ollessa syntyneiden tilanteiden tuleviin vaikutuksiin.

41 Yhtäältä asetuksen nro 185/2008 36 §:ssä vahvistetaan sen voimaantulopäiväksi päivä, jona se julkaistaan Gazzetta ufficiale della Repubblica italianassa, mikä tapahtui 29.11.2008, joten asetus ei ole tullut voimaan ennen sen julkaisupäivää. Toisaalta verotuspäätökset, joissa määrätään korkoa koronkoron soveltamisesta, on annettu A2A:lle tiedoksi kyseisen asetuksen

voimaantulon jälkeen. Koska pääasiassa yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todettua valtiontukea ei ollut peritty takaisin eikä siitä ollut tehty edes verotuspäätöstä mainitun asetuksen voimaantulopäivään mennessä, viimeksi mainitun ei voida katsoa vaikuttavan edeltäneeseen tilanteeseen.

42 Kun otetaan huomioon se huomattava aika, joka on kulunut 5.6.2002 eli päivän, jona komissio teki päätöksen 2003/193, jolla se vaati pääasiassa kyseessä olevan valtiontuen takaisin perimistä, ja tämän valtiontuen tosiasiallisen takaisin perimisen varmistamiseksi tarkoitetun verotuspäätöksen vuonna 2009 tapahtuneen tekemisen välillä, on katsottava, että koronkoron soveltaminen on erityisen soveltuva keino poistaa se kilpailuetu, joka on lainvastaisesti myönnetty mainittua valtiontukea saaneille yrityksille.

43 Näin ollen oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan yleiset periaatteet eivät estä pääasiassa kyseessä olevan asetuksen nro 185/2008 kaltaista kansallista säännöstöä.

44 Viimeksi siitä A2A:n kirjallisissa huomautuksissaan esittämästä kysymyksestä, loukkaako asetus nro 185/2008 yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pääasian asianosaisten unionin tuomioistuimelle esittämiä muita kuin kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyyntöissä kyseessä olevia kysymyksiä ei ole tarpeen tutkia (ks. vastaavasti tuomio Kersbergen-Lap ja Dams-Schipper, C-154/05, EU:C:2006:449, 21 ja 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 On selvää, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole tuonut ennakkoratkaisupyyntönsä esiin tätä kysymystä.

46 Unionin tuomioistuimella ei missään tapauksessa ole tiedossaan seikkaa, jonka avulla se voisi varmistaa, pyrkiikö A2A vetoamaan sellaiseen kansalliseen päätöskäytäntöön, joka voisi olla ristiriidassa laillisuusperiaatteen kanssa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen on kuitenkin mukauduttava laillisuuden noudattamisen asettamiin vaatimuksiin, joiden mukaan kukaan ei voi vedota edukseen jonkun muun hyväksi tapahtuneeseen lainvastaisuuteen (tuomio The Rank Group, C-259/10 ja C-260/10, EU:C:2011:719, 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

47 Unionin tuomioistuin ei siis voi tutkia A2A:n esittämää väitettä, joka koskee mahdollista erilaista kohtelua, joka on ristiriidassa syrjäntäkiellon periaatteen kanssa.

48 Kaikkien edellä esitettyjen näkemysten perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, etteivät asetuksen N:o 659/1999 14 artikla ja asetuksen N:o 794/2004 11 ja 13 artikla ole esteenä asetuksen nro 185/2008 24 §:n 4 momentin kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään asetukseen N:o 794/2004 viitaten koronkoron soveltamisesta valtiontuen takaisin perimiseen, vaikka päätös, jolla tämä tuki on todettu yhteismarkkinoille soveltumattomaksi ja jossa määrätään sen takaisin perimisestä, on tehty ja annettu tiedoksi asianomaiselle jäsenvaltiolle ennen kyseisen asetuksen voimaantuloa.

Oikeudenkäyntikulut

49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 14 artikla ja asetuksen N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 11 ja 13 artikla eivät ole esteenä kotitalouksien, työn, työllisyyden ja yritysten tueksi toteutettavista kiireellisistä toimenpiteistä ja kansallisten strategisten puitteiden muuttamisesta kriisitoimenpiteillä 29.11.2008 annetun asetuksen nro 185/2008, joka on muutettuna muutettu laiksi 28.1.2009 annetulla lailla nro 2, 24 §:n 4 momentin kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään asetukseen N:o 794/2004 viitaten koronakoron soveltamisesta valtiontuen takaisin perimiseen, vaikka päätös, jolla tämä tuki on todettu yhteismarkkinoille soveltumattomaksi ja jossa määrätään sen takaisin perimisestä, on tehty ja annettu tiedoksi asianomaiselle jäsenvaltiolle ennen kyseisen asetuksen voimaantuloa.

Allekirjoitukset

* Oikeudenkäyntikieli: italia.